

Економіка- Економіка підприємства і управління виробництвом

Тачинська Т. П.

**ВІТЧИЗНЯНІ ТА ЗАРУБІЖНІ ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ
ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ПІДПРИЄМСТВА**

*Національний університет державної податкової служби України,
м. Ірпінь, вул.Карла Маркса, 31*

Tachunskа T. P.

**DOMESTIC AND FOREIGN APPROACHES TO DEFINING
FINANCIAL RESULTS**

*National University of State Tax Service of Ukraine,
Irpın, Karl Marx, 31*

Анотація. Проаналізовано особливості визначення фінансових результатів в Україні, досліджено нормативну базу, охарактеризовано вітчизняні та зарубіжні підходи до визначення фінансових результатів діяльності підприємства, а також розглянуто та запропоновано шляхи їх удосконалення.

Ключові слова: прибуток, збиток, визначення фінансових результатів, господарська діяльність, Звіт про фінансові результати, доходи і витрати, методика визначення фінансових результатів.

Annotation. The features of determination of financial results in Ukraine are analysed, a normative base is investigated, domestic and foreign approaches to determination of financial results of enterprise activity are characterized, and the ways of their perfection are offered.

Keywords: profit, loss, determination of financial results, business activities, report on financial results, income and expenses, a method of determining financial results.

Важливою умовою успішної діяльності будь-якого підприємства є визначення показника фінансового результату, оскільки правильне розуміння

його сутності, методики розрахунку забезпечить ефективну діяльність підприємства та його сталий розвиток в сучасній економіці.

Нині існують певні суперечності в розумінні категорії «фінансовий результат», а також поняття «прибуток». Оскільки величина фінансового результату визначає можливість подальшого розвитку підприємства (розширення виробництва, оновлення його основних фондів, впровадження нових прогресивних технологій і т.д.) та створює запас фінансової стійкості, то питання вивчення міжнародного та вітчизняного досвіду визначення фінансового результату є досить актуальним на сьогодні. Дуже важливо розібратися в даному питанні, а особливо розглянути методику формування фінансових результатів та порівняти її з міжнародною.

Теоретичним дослідженням категорії фінансового результату займалося багато відомих зарубіжних та вітчизняних вчених: Н. Микитюк, Ф. Бутинця, М.Патарідзе-Вишинська, Р. Скалюк, В. Макаров та інші.

У міжнародній та вітчизняній практиці використовують певні підходи до визначення фінансових результатів. В Україні використовують підхід, який набув найбільшого поширення і зміст якого описаний у НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності». Даний метод називається «витрати – випуск», що передбачає визначення фінансового результату як різниці між доходами і відповідною їм сумою витрат підприємства [1].

У міжнародній практиці виділяють три основні підходи до визначення величини фінансового результату діяльності підприємства (таблиця 1).

Таблиця 1

Підходи до визначення величини фінансового результату

Вид фінансового результату	Алгоритм обчислення
1) фінансовий результат (financial result) розглядають, як зміну величини чистих активів підприємства протягом звітного періоду. Розмір чистих активів (net assets) визначається, як вартісна оцінка сукупного майна підприємства за вирахуванням загальної суми його заборгованості та додаткових внесків власників [2]	$\Phi P = \Delta \text{ЧА} = (\text{ЧА}_1 - \text{ЧА}_0)$ де ΦP – фінансовий результат; $\Delta \text{ЧА}$ – зміна величини чистих активів; $\text{ЧА}_0, \text{ЧА}_1$ – величина чистих активів на початок та на кінець звітного періоду відповідно

2) фінансовий результат виступає як різниця між величиною доходів та витрат діяльності підприємства [3]	$\varphi_{\text{р}} = \text{Д} - \text{В}$ де Д – доходи діяльності підприємства; В – витрати діяльності підприємства
3) фінансовий результат трактується, як зміна величини власного капіталу підприємства впродовж звітного періоду [4]	$\varphi_{\text{р}} = \Delta \text{ВК} = (\text{ВК}_1 - \text{ВК}_0)$ де $\Delta \text{ВК}$ – зміна розміру власного капіталу; $\text{ВК}_0, \text{ВК}_1$ – величина власного капіталу на початок та на кінець звітного періоду відповідно

Потрібно зазначити, що вихідним моментом при визначенні фінансового результату в зазначених підходах є розрахунок результату, що відображає ефективність використання вкладеного власником капіталу. При цьому прибуток трактується як складова власного капіталу, тобто його приріст протягом певного часу; виробничі ресурси розглядаються не за їх місцем у процесі розширеного відтворення, а за строком повернення вкладених у них коштів (необоротні й оборотні); сама діяльність — не як сукупність процесів розширеного відтворення, а як витрачання вкладеного капіталу (власного й залученого) з метою його збільшення [5].

Для визначення фінансових результатів у міжнародній і вітчизняній практиці використовуються два методи [6]:

- метод «витрати-випуск»;
- балансовий метод.

Метод «витрат-випуск», який визначається шляхом співставлення доходів і витрат і з наступним коригуванням на суму зміни залишків запасів та незавершеного виробництва, набув широко вжитку як за кордоном, так і в національній практиці, в той час як балансовий метод є більш характерним для суб'єктів малого бізнесу. Проте, хоча в Україні балансовий метод не набув поширення, не варто, на нашу думку, нехтувати можливістю його використання в аналітичних цілях.

У процесі дослідження міжнародної практики було виділено два основні підходи до визначення фінансового результату діяльності підприємства: англо-американський та французький.

Англо-американський варіант визначення фінансового результату передбачає його поділ у відповідності з функціями діяльності підприємства: виробництво, реалізація, управління. За французьким варіантом величина фінансового результату базується на основі трьох показників: експлуатаційного фінансового результату, фінансового результату, пов'язаного з емісією акцій, послугами фінансового і банківського обслуговування підприємства, фінансовою участю в господарській діяльності інших підприємств та надзвичайний фінансовий результат [7].

Порівнявши зарубіжні підходи відмітимо, що кожен з них має деякі спільні риси з вітчизняною методикою формування фінансового результату. Однак, можемо констатувати, що саме поділ фінансового результату на три види за французьким підходом: експлуатаційний, фінансовий та надзвичайний є за своєю сутністю подібним до показників фінансових результатів від операційної, фінансової, інвестиційної.

Отже, необхідно вдосконалювати методику формування бухгалтерського фінансового результату відповідно до видів діяльності підприємства, що й визначає актуальність подальших досліджень у цій сфері. Фінансові результати надають інформацію про результати загальної діяльності підприємства за певний період, при чому користувачам необхідна інформація про те, як суб'єкт господарювання отримує свій прибуток. Така інформація потрібна для прогнозування тенденцій розвитку та прибутковості підприємства в майбутньому.

На нашу думку, проаналізувавши дану проблематику доцільно зазначити, що існує необхідність:

запровадження єдиних класифікаційних ознак і більшої конкретизації обліку доходів, витрат;

змін у формі Звіту про фінансові результати і методичних засадах формування інформації за показниками Звіту в системі рахунків бухгалтерського обліку;

визначення з конкретним методом формування фінансового результату.

Такий підхід виправданий з економічної точки зору, оскільки співставлення показників доходів та витрат за джерелами та напрямками їх утворення дає можливість виявити найбільш прибуткові господарські операції.

Отже, потрібно вдосконалювати методику формування фінансового результату відповідно до видів діяльності підприємства з максимальним наближенням до міжнародних стандартів.

Література:

1. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013 №73 // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.nau.ua/doc/?uid=1207.612.3&nobreak=1>

2. Яріш О. В. Міжнародна та вітчизняна практика формування фінансових результатів діяльності підприємства / О. В. Яріш // Фінанси України. – 2011. - № 12(3)

3. Ловінська Л. Г. Концепція фінансового результату у системі бухгалтерського обліку підприємств / Л. Г. Ловінська // Фінанси України. – 2013. – № 1. – С. 58–65.

4. Фабіянська В. Порівняльна оцінка концепцій збереження капіталу / В. Фабіянська // Економічний аналіз. – 2010. – № 6. – С. 156–158.

5. Патарідзе-Вишинська, М.В. Визначення та облік фінансового результату: вітчизняний і зарубіжний досвід / М.В. Патарідзе-Вишинська // Київський інститут бізнесу і технологій. – 2012. – №10. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/eui/2010_2/10pmvvzd.pdf

6. Ловінська Л. Г. Концепція фінансового результату у системі бухгалтерського обліку підприємств / Л. Г. Ловінська

// Фінанси України. – 2013. – № 1. – Режим доступу:
file:///C:/Users/tania/Downloads/Vonu_econ_2013_18_3(1)_9.pdf

7. Скалюк Р. Концепції фінансового результату діяльності промислового підприємства: міжнародна практика та вітчизняні реалії / Р. Скалюк // Галицький економічний вісник. – 2010. – № 3(28). – С. 18

Науковий керівник:

ст. викладач НУДПСУ, Савченко А. М.

Стаття відправлена: 21.09.2014

© Тачинська Т. П.